

Motion till riksdagen 2019/20:183

av **Peter Helander (C)**

Älvdalskan som eget språk

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att älvdalskan bör erkännas som minoritets- eller landsdelsspråk i Sverige enligt Europarådets fördrag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Övdalska brukes av ringgum 3000 av diem 5000 fuokum so byddj i Övdalim, Swerre. Övdalska stžil sig linggwistiskt mitšid frø svenskun og eller mqlum i Swerre. Dier ðar linggwistisk särdrae dug an spuorå attøter 700-tale. I dag ir mjäst it indšin ömsesiðun feståels millø övdalskun og svenskun. Ienn so swensker men it dalsker dug ielt ienkelt it bigrip ienn so dalsker, og twert umm. Basirað o ittað finns eð je akudiringg um ukaðier övdalska al bitraktas sos iet språk eld sos iet mql. Denna text är inledning en på en vetenskaplig avhandling på Köpenhamns universitet av språkforskaren Marie Skött Jensen som anser att älvdalskan ska betraktas som ett språk.

Representanter för Ulum Dalska och Älvdalens kommun har under en längre tid framfört att älvdalskan bör erkännas som minoritets- eller landsdelsspråk i Sverige, och det har motionerats i detta ärende i riksdagen tidigare utan att det har vunnit något stöd hos regeringen eller riksdagen. Älvdalskan är nära besläktad med närliggande ovansiljanmål som orsamål och våmhusmål, som tillsammans förgrenade sig från fornnordiska på 1300-talet. Älvdalskan utmärker sig genom en rad arkaismer och novationer. Bland annat har älvdalskan bevarat ett äldre kasussystem, fornnordiskans stavelsekvantitetssystem med korta, långa och överlånga stavelser. Den har också bevarat ljud som [w] och [ð] och har även som ensam nordisk varietet bevarat fornnordiskans nasala vokaler.

Älvdalska ska betraktas som ett eget språk, vilket har konstaterats av en rad experter på området. Det finns likheter mellan situationen för älvdalskan och andra små och utrotningshotade språk i världen.

Att garantera en grupp sina språkliga rättigheter är en grundläggande mänsklig rättighet som finns förankrad i FN:s konvention om mänskliga rättigheter. I dag har barn med älvdalska som modersmål ingen rätt till skolundervisning vare sig på eller i älvdalska. Dessutom är barnens rätt att utveckla och tillägna sig det egna modersmålet förankrad i den svenska språklagen, som tillkom 2009. Älvdalskan, som enbart talas i Sverige, anses vara en del av det svenska kulturarvet.

Många, både i och utanför Älvdalen, anser att denna språkliga varietet bör bevaras till kommande generationer. Det vore ett historiskt misstag om älvdalskan, Sveriges äldsta bevarade språk, skulle dö ut.

Jag anser att regeringen bör utreda möjligheterna att erkänna älvdalskan som minoritets- eller landsdelsspråk i Sverige enligt Europarådets fördrag. Det bör ges regeringen till känna.

Peter Helander (C)